

MANILA 51

Josep Planaspachs

1

...a manila 51, hi vivim jo i la dona
i els tres fills -una de dotze, que es
diu marta; un de sis, l'albert;
i una menuda, la 'irenita':
la seva mare va entestar-se
a dir-li irene (la e final
té pronúncia perillosa per a mi);
al del mig -l'albert-, el vaig batejar jo
-diuen que 'albert' vol dir noble i brillant,
i jo no ho sóc-;
a manila 51, que és casa vostra,
tenim cinc habitacions,
el menjador, una cuina força gran,
dos banys -un és petit-
i un balcó de deu metres quadrats
on a vegades surto
per tirar-m'hi daltabaix
-és un segon-,
però sempre m'hi repenso
i torno a entrar a casa,
m'assec al sofà
i engego la tele i el vídeo;
ara no llegeixo -faig
vaga des de fa deu mesos-
i m'empasso pel·lícules de lladres
i serenos que he gravat amb el vídeo;
veig la tele, però, i no la miro;
com que tots acaben igual, aquests films,
no m'hi capfico gaire;
de vegades m'adono que no he
entès res, de l'argument,

i quan penso en què pensava
recordo que, a vegades, no recordo,
i altres vegades recordo que he pensat
en el dant, que he tingut enveja del guillem,
que m'he vist sol al mig de l'àgora,
que he pagat trenta monedes
perquè una màquina del wells
se m'endugués
—només tres anys—
a l'any 30 dC

2

des del balcó
veig l'església de santa gemma:
és d'aquestes esglésies modernes, molt polida,
amb tot de sants
i una família de gitanos portuguesos
que demanen almoïna
i que es barallen amb qui pretén
fer-los fora,
i que, també, fan un munt de reverències
a tota la gent rica, honesta, pulcra
i emmirallada que hi vivim, allí,
prop de l'església de santa gemma,
que és moderna, amb una mena de monjos
educats que parlen una altra llengua
i que et tracten d'una manera pulcra,
honestament, simpàtica, assajada,
asèpticament tempestuosa

3

tinc un pis gran,
de cent setanta metres quadrats;
els necessito, amb tres vailets
que corren i xisclen i manen;
vàrem canviar-nos per falta de lloc vital,
però ara passa que els nens
són sempre a la mateixa habitació,
amb nosaltres,
i la resta del pis de manila
queda buit i a les fosques,
tret de les nits,
quan al llit busquem un altre dia

4

a l'estiu, cada any,
pel pati interior puguen
unes bestioletes
que es fiquen a la cuina;
a la meva dona li fan molt fàstic;
i de nit,
quan els altres dormen,
si en veig una la mato;
i al matí no li ho dic, a la meva dona,
no li dic que de nit
han entrat lladres i feres, al pis;
cal ser prudent i primmirat, amb les dones:
s'ho ben mereixen

5

l'ascensor em puja i baixa el cos
sis o vuit cops el dia;
no sé quin gust hi troba,
aquesta màquina, sacsejant
garbes d'ossos i pells,
però puja i baixa
amb parsimònia,
educadament i gentil,
sis o vuits cops cada dia;
gairebé mai no s'espatlla,
ni parla,
ni escup,
ni diu renecs,
ni bateja amb renoms
les coses, totes les coses
que puja i baixa
sis, vuit, deu, cent, mil
cops cada dia

6

el meu porter -el senyor pedro-
és més bon polític que no pas jo:
parla amb tots els veïns
i amb tots s'hi avé d'allò més bé;
no brama ni escridassa,
és educat i m'obre la porta,
neteja l'escala i els racons
bruts de pols -on no hi resta
ni un bri, de la grisor de tots-;
el meu porter -el senyor pedro-
és un bon home bo
que sap quan ha de callar
i que sap el que val, el silenci;
a tots ens mira igual,
a tots ens tracta igual,
a tots ens rep igual,
a tots ens menja igual
amb els seus ulls bruns i tristos
d'home manat i pagat,
de l'home honest -no covard-
que sap el preu
de la paraula inoportuna

7

el gos del meu veí
m'ha mirat tristament i vehement,
al costat de les bústies
—qui sap si pensa:
deu cartes per a ell i jo no en rebo cap—;
¡que feliç deu ser!,
el gos del meu veí,
que no rep cartes
ni ha de contestar al telèfon,
ni ha d'enviar faxos,
ni ha de llegir els diaris
ni, sobretot
—¡que feliç deu ser!—,
ha d'escriure ni sobreviure

8

cada matí compro el diari al quiosc;
fa tres dies li han canviat la façana,
al quiosc,
li han posat miralls, un taulell nou,
prestatges maquíssims;
compro sempre el mateix diari,
el 'demà', que és millor que l'avui,
em penso, i la quiosquera
—que és rossa i seriosa i té un gosset—
ajuda un quiosquer trempat
que treballa a preu fet
—i que és jove, prim, amb bigotis menuts
i amb unes ganes d'anar per feina que espanten—;
deixo al taulell els diners
—m'hi fixo bé, perquè un dia
van equivocar-se en el canvi—
i agafo el diari, el doblego
i me l'emporto,
sota el braç o a la mà,
ara no ho recordo

9

prenc un cafè
a la granja del costat de casa;
és un local molt menut
—entre un forn i una prestigiosa
casa de queviures cars—:
el menen dos nois joves, educats,
i una senyora que sempre riu;
em porten el cafè i el vas d'aigua;
m'assec sempre al mateix lloc
—si no és que és ple, el cafè—,
i bec el cafè i l'aigua i el diari
amb calma, reposadament;
quan surto veig quatre burilles al cendrer
—;què hi farem!—; he pres el cafè
i ara sembla que m'arriba
una mica més d'aire,
al pulmó tacat d'odi

10

quan tinc feina,
engego l'ordinador, treballo
i tradueixo mots científics
de l'anglès a una altra llengua
-tant se val quina llengua,
em pagaran el mateix-:
jo voldria traduir el guillem,
el del hamlet, i el miquel,
el del quixot,
però he de fer curoses 'translations'
de bestieses molt científiques
i molt modernes,
prepotents,
tan sàvies
com el més petit dels àtoms
quan esclata

11

a vegades, mentre treballo,
entra algun dels meus fills al despatx
i m'emprenya qui-sap-lo
-que si em peguen, que si la tele,
que si les noies-espècies
o no sé quin patumputam-;
no tinc paciència
i engego els fills -els meus fills- a dida,
treballo i faig veure que treballo;
però al final del dia,
al llit, tot sol,
me'n penedeixo,
dels moments perduts,
i veig la rialla -una perdulària-
del meu fill albert,
a qui abans he tancat la porta als nassos

12

tinc grapadora:
sempre els grapo, els papers,
tots els papers
—un dia, a la feina,
vaig grapar-me papers i jersei alhora—;
m'agrada grapar les coses,
i l'ordre —tot al seu lloc—;
però no em puc grapar el cap,
ni gratar-lo, ni ficar-m'hi
dins per treure'm els fills-de-puta,
el no sé què que em mata

13

el sorollet de les impressores
és curiós;
n'hi ha que no en fan, de soroll:
les cares;
en canvi, com més barates són,
més soroll fan;
deu ser com els homes:
com més cars, més silenciosos

14

tinc una biblioteca farcida de llibres;
cada diumenge en compro un munt
a sant antoni -és com un vici
i no me'n sé estar-:
els veig tan barats,
de vegades encara amb el plàstic
-han esquivat cents de lectors,
i les màquines trinxadores,
i els voltors-editors,
i altres inconveniències-;
els compro i els guardo,
però no els llegeixo
perquè no hi ha prou temps, al món,
per llegir-ho tot:
tinc una biblioteca farcida de llibres
-de poesia-
que encara no he llegit

15

em vénen al cap uns versos del dant
i sento un sotrac a l'espina;
també uns altres de l'ausià,
i la sotragada torna;
i quan recordo el joanet,
el del que no-hi-ha-res-mesquí,
altre cop se'm revolta, l'espina;
no recordo, en canvi,
altres versos de gent molt important
que els savis estudien
amb fruïció;
no els recordo, la veritat,
ni em sotraguegen

16

mesos sense escriure cap poema
i avui aquesta ploma metàl·lica no para;
¿què caram!: avui passa alguna cosa;
¿inspiració? -no hi crec gaire;
¿els nervis de punta? -vaig molt sedat;
¿neurones embogides? -potser sí;
no sé què carall passa,
però escric de pressa
i amb fúria als traços;
semblen cops de cec
-més que no pas versos-
aquestes empremtes que deixo
al paper en blanc

18

conec un poeta molt preocupat
per les crítiques que li fan
-¡agafa cada emprenyament, l'home!-;
a mi no me'n fan, de crítiques;
millor, penso ara
-¿ho penso amb el cor?-
millor, millor, millor;
els versos són punxes que maten,
però millor si només
et burxen a tu
i a un grupet molt molt molt reduït
de coneguts i col·legues;
l'altra gent, la veritat,
se me'n fot

19

que si l'ham,
que si la paraula viva,
que si cal viure en societat
-;tanta teoria literària
i molt pocs versos
pels quals pagui la pena morir!-;
;ai!, no em capfiqueu
i deixeu-me al marge dels chomkys
i els receptius i els interactius;
no sóc la revolució:
només m'agraden els mots
-més que les dones-
i prou

20

no sé per què us dic tantes ximpleries,
però em vaga dir-vos ara
que, fa una setmana,
mentre em dutxava,
el polvoritzador va sortir rabent
i va clavar-se'm als peus;
aquell raig finíssim d'abans
es convertí en una mena de tempesta
estranya, l'aigua ja no corria rasa
ni pujava ni baixava ni queia
graciosament sobre el marbre:
ara l'aigua era -i encara és-
un pomell de grans d'aigua
anàrquicament incestuosos

21

amb la dona ens barallem de tant en tant,
com a qualsevol altra casa,
a vegades a causa del mal temps,
altres per una paraula mal entesa,
altres perquè volem barallar-nos
amb el món i no podem,
i per això ens matem a crits,
nosaltres dos;
però sempre -i no sé el perquè-
tornem a parlar-nos
i a avenir-nos, a sopar plegats
i a fer allò que es fa al llit,
quan ningú no dorm:
per mi que són coses del clima;
si no, ja m'ho direu

22

la dona em diu que calli,
que no engegui al món paraules
-la disfressa social de l'orgull-,
que no parli i que calli,
que no enceti les nafres,
que no digui el que penso
i que faci el que em diuen,
que rigui mentre ploro
i que plori a les fosques, de nit,
quan ningú no m'escolti
ni em senti ni em vegi
-envellit sobre el llit:
tomba tèbia del sexe-;
la dona em diu que no paga
la pena parlar ni escoltar,
-fes veure que escoltes,
fes veure que rius,
fes veure que plores,
fes veure que sents
tot allò que no sents;
i el que sents, d'amagat
a la fosca soterra-ho,
que ningú no et farà l'homenatge,
home gris de la pena-;
la dona em parla
amb l'experiència a la boca
i el sexe mut a les galtes,
i jo m'entotsolo i m'esvero:
em trasbalsa
tanta tanta tanta incertesa;
i ja no sé ni qui sóc
ni què vull ni què cerco:

quaranta-tres anys mullats
amb odi i amb fúria, amb un vent
càlid però més fred
que la mort del silenci

23

manila 51:
és casa vostra;
però veniu-hi nus;
si veniu guarnits,
no us deixaré pas entrar...

*Manila 51
Barcelona, 23 de maig de 1997,
escrit des de les 9,30 a les
11,20 del matí (d'una tirada,
us ho ben juro)*